

Hallintokyselyn tulokset:

Arvio Euroopan meri-, kala- ja vesiviljely-ohjelman edistymisestä 2024

Kaija Saarni, Jari Setälä, Anssi
Ahvonen ja Pia Lindberg

Rahoitus

Hallintokyselyn laatiminen on rahoitettu osittain Euroopan meri- ja kalatalousrahaston (EMKR) avustuksella. Katsaus tuottaa tietoa EMKR:n Suomen toimintaohjelman arviointia ja ennakointia varten.

Kyselyn tavoitteet ja kyselyn vastaajaryhmät

Kyselyllä selvitettiin kalatalousalan näkemyksiä

Euroopan meri-, kala- ja vesiviljelyrahaston (EMKVR 2021- 2027)

- Valmistelusta
- Käytäntöönpanosta
- Hallinnoinnista
- Tavoitteiden toteutumisesta
- Toimintaympäristön muutoksista

Tiedot kerättiin nettikyselyllä keväällä 2024

Vastauksia yhteensä 266

Yritysvastauksia 210

Sidosryhmävastauksia 38

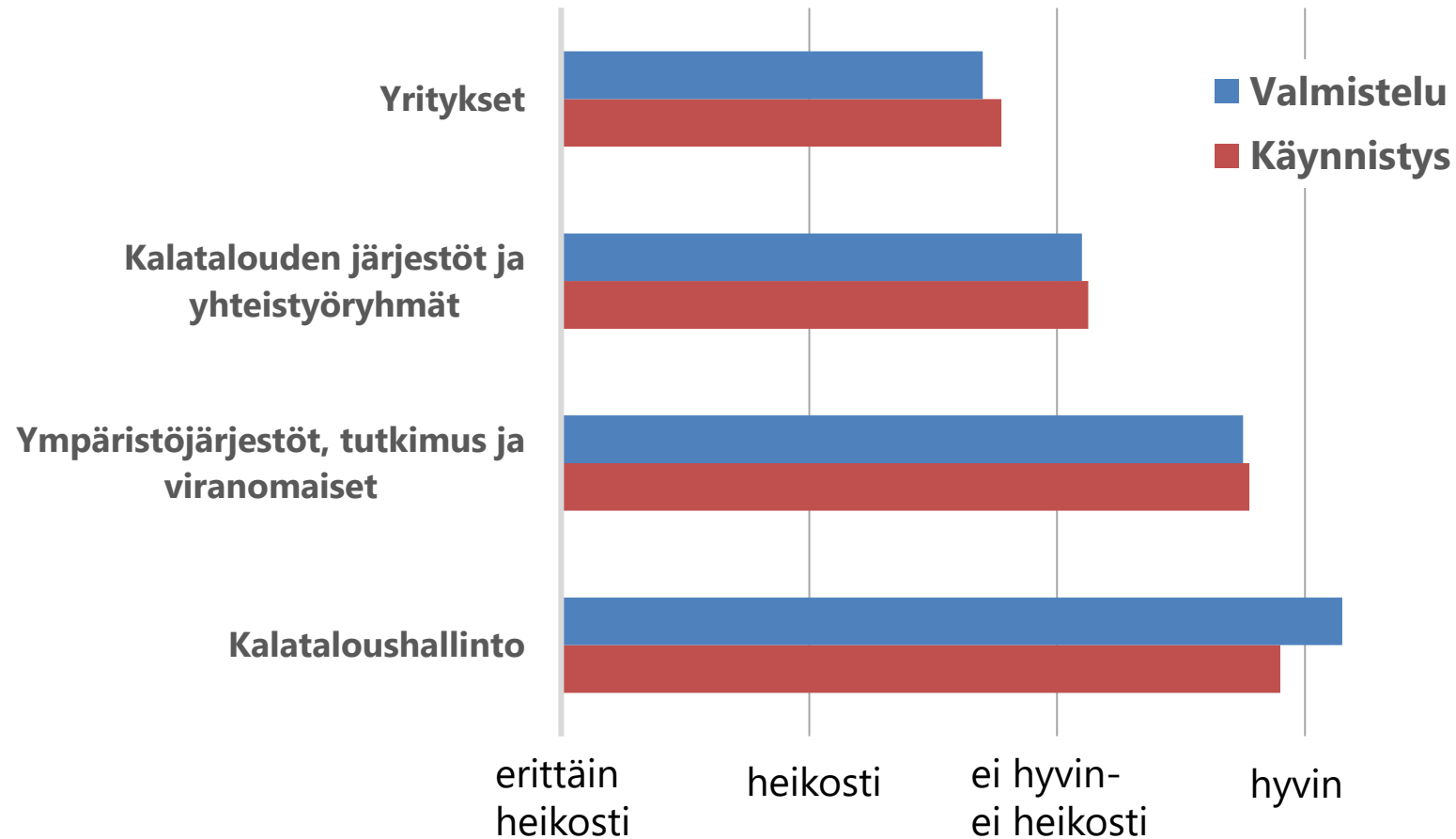
Hallinnon vastauksia 18

Toimiala		Vastukset	
Kalastusalan yritykset			
	Troolikalastus merellä	13	
	Rannikkokalastus	87	
	Sisävesikalastus	81	
Yhteensä			175
Vesiviljelyalan yritykset			
	Verkkoallaskasvatus meressä	6	
	Perinteinen laitoskasvatus sisävesillä	4	
	Kiertovesikasvatus	2	
	Luonnonravintoviljely	2	
Yhteensä			11
Kalanjalostus			11
Kalakauppa			8
Kalatalouden muu yritystoiminta			5
Yhteensä			210
Sidosryhmät			
	Kalatalouden yhteistyöryhmä tai kalastusalue		8
	Kalatalousalan elinkeino- tai neuvontajärjestö		19
	Vapaa-ajan kalastuksen järjestö		0
	Tutkimus- koulutus- tai ympäristöorganisaatio		11
Yhteensä			38
Hallinto yhteensä			
Ympäristöviranomainen			
	Muu viranomainen tai valtionhallinnon organisaatio (ml. MH)		3
	Kalataloushallinto		15
Yhteensä			18
VASTAUKSET YHTEENSÄ			266

Ohjelman valmistelun ja käynnistämisen arviointi

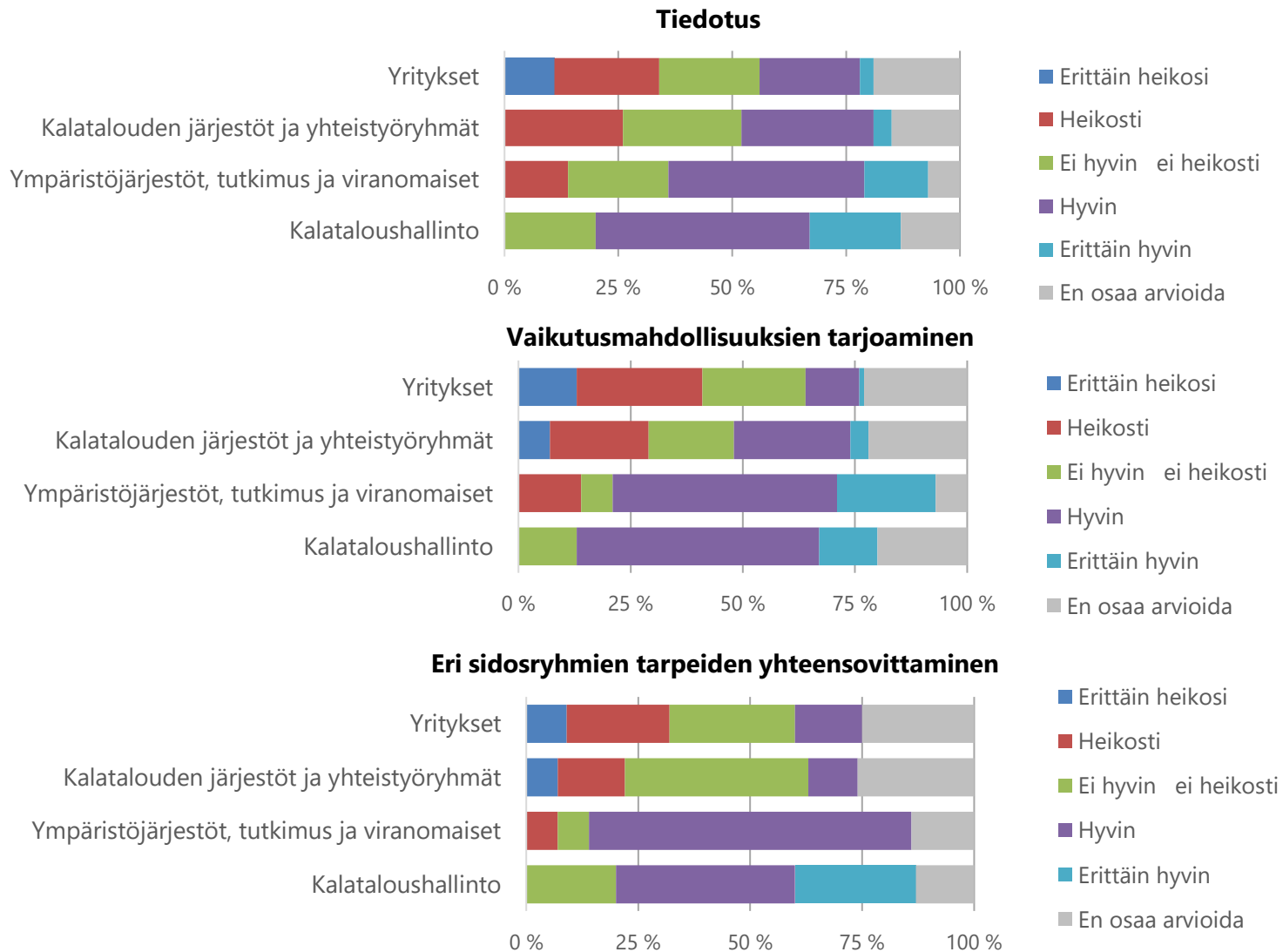
Ohjelman valmistelu ja käynnistäminen onnistui melko hyvin

Ohjelman valmistelu ja käynnistäminen onnistui monen mielestä.

Yritykset olivat muita tyytymättömämpiä ohjelman valmistelu- ja käynnistysprosessiin

Valmistelussa ei onnistuttu riittävästi huomioimaan eri sidosryhmän tarpeita

Valmistelu arvioitiin kolmen tekijän perusteella: tiedotus, vaikutusmahdollisuuden tarjoaminen ja sidosryhmien tarpeiden yhteensovittaminen.

Tiedotuksessa onnistuttiin melko hyvin.

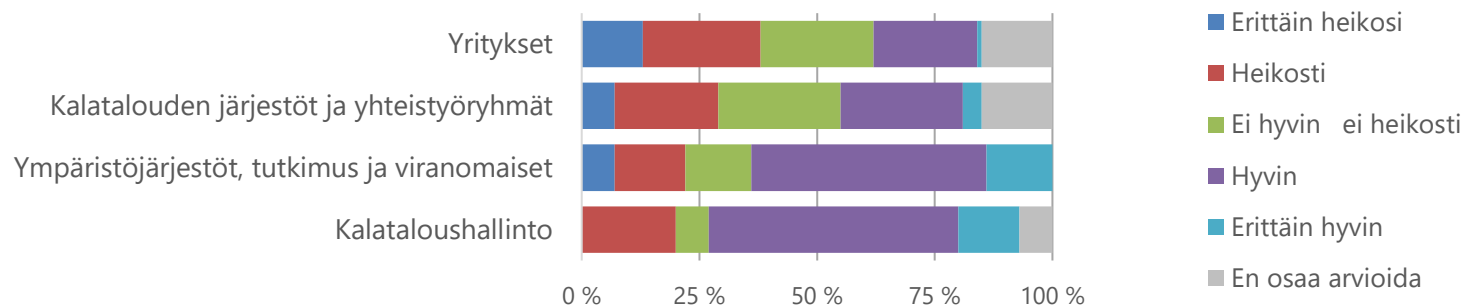
Kalatalousalan ja muiden järjestöjen mielestä valmistelussa onnistuttiin tarjoamaan riittävästi vaikutusmahdollisuuksia

Monen yrityksen ja kalatalousalan järjestön mielestä valmistelussa ei onnistuttu riittävästi yhteensovittamaan eri sidosryhmien tarpeita.

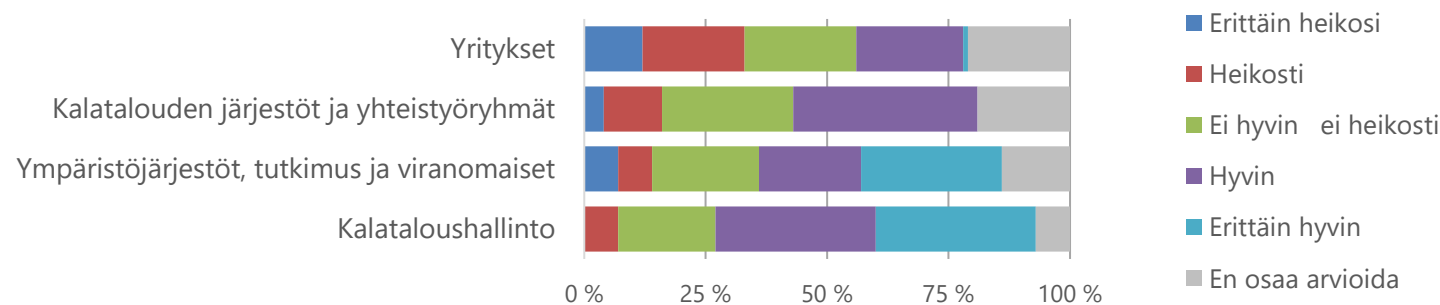
Kalataloushallinnon mielestä valmistelu onnistui hyvin.

Uuden ohjelman käynnistäminen on onnistunut melko hyvin

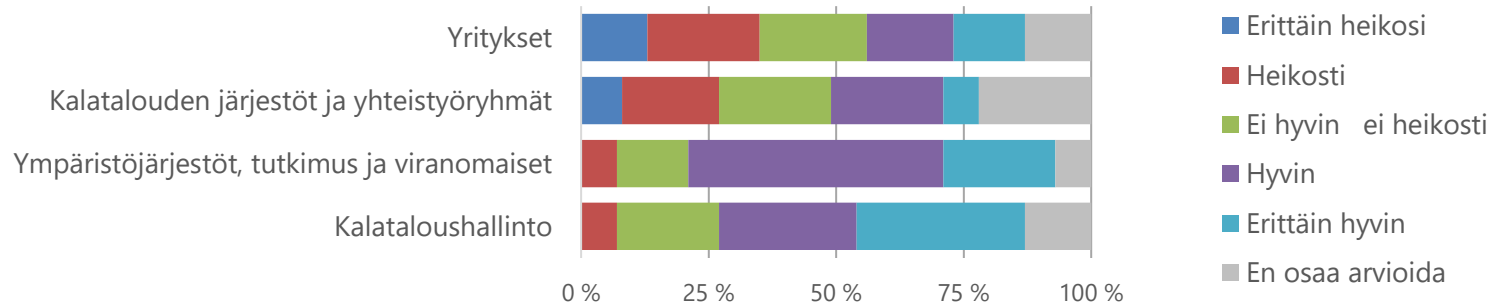
Tiedotus

Siirtyminen vanhasta ohjelmasta uuteen

Neuvonta tuen hakemiseen

Käynnistäminen arvioitiin kolmen tekijän perusteella: tiedotus, siirtyminen vanhasta ohjelmasta ja neuvonnasta.

Tiedottamisessa onnistuttiin monen järjestön mielestä hyvin. Yritykset eivät olleet tiedottamiseen yhtä tyytyväisiä.

Käynnistämisvaiheen neuvonta onnistui monen mielestä hyvin. Myös monet yritykset olivat tyytyväisiä neuvontaan.

Kalataloushallinnon mielestä käynnistäminen onnistui hyvin.

Valmistelu ja käynnistäminen onnistui monien mielestä

Yrittäjät muita tyytymättömämpiä

- Sidosryhmien ja kalataloushallinnon mielestä valmisteluprosessi onnistui monelta osin hyvin.
- Yrittäjät olivat muita tyytymättömämpiä. Monen yrityksen mielestä valmistelussa ei onnistuttu tarjoamaan riittävästi vaikutusmahdollisuuksia eikä yhteensovittamaan eri sidosryhmien tarpeita.
- Myös uuden ohjelman käynnistymisessä on onnistuttu sidosryhmien ja kalataloushallinnon mielestä hyvin. Yrittäjät eivät ole olleet yhtä tyytyväisiä. Käynnistämisvaiheen neuvontaan ollaan oltu tyytyväisiä. Myös monen yrityksen mielestä neuvonnassa on onnistuttu hyvin.

Rahoitustukien hakeminen ja ohjelman hallinnoinnon arviointi

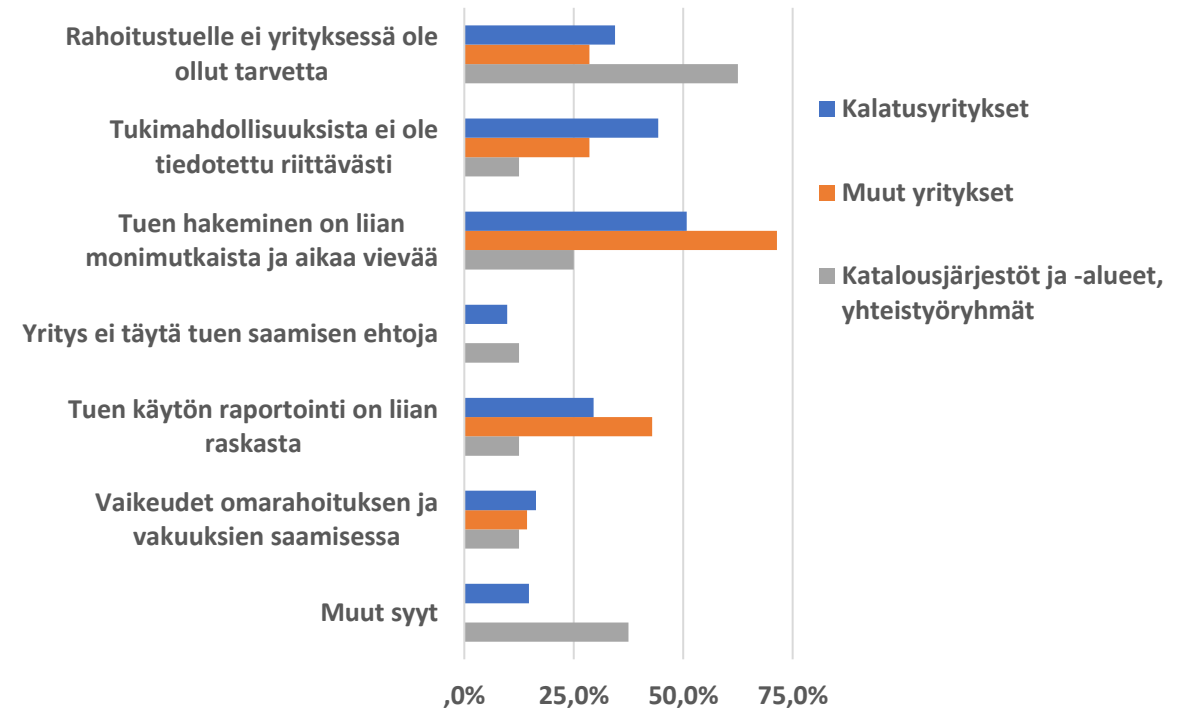

Tukien hakeminen ja syyt jättää tukia hakematta

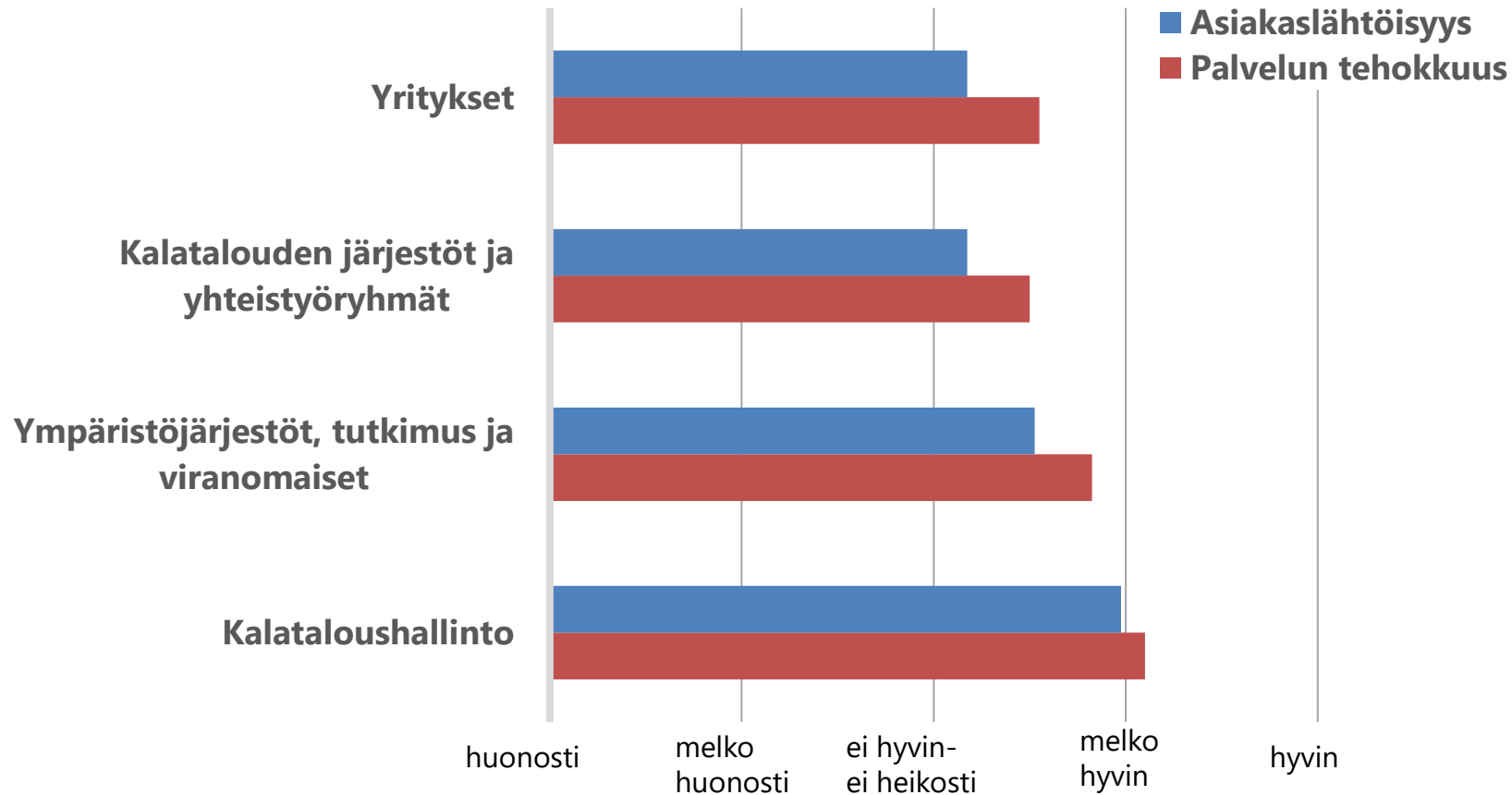
Kolmannes vastanneista ei ole osallistunut rahoitustukien hakemiseen. Yleisimpänä syy tähän on rahoitushakuun liittyvä suuri työmäärä. Lähes puolet vastanneista kalastusyrityksistä ei ollut hakenut rahoitustukia, koska tukimahdollisuuksista ei oltu tiedotettu riittävästi. Muita hakemattomuuden syitä olivat mm. korkea ikä ja kalastuksen kannattamattomuus.

Kaikki kyselyyn vastanneet tutkimus-, koulutus- tai ympäristöorganisaatiot olivat osallistuneet rahoitustukien hakemiseen.

Syyt jättää hakematta rahoitustukia

Hallinnointiin on oltu melko tyytyväisiä

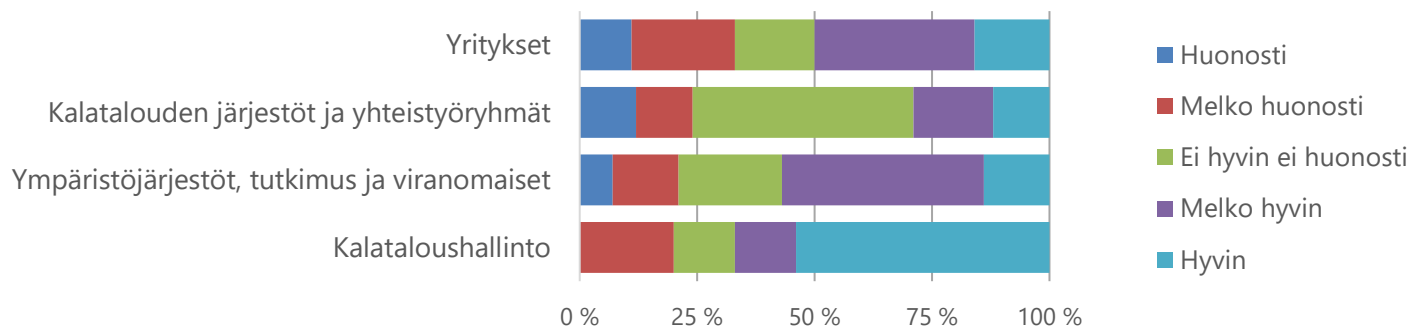

Ohjelman käytännön hallinnointi on onnistunut melko hyvin.

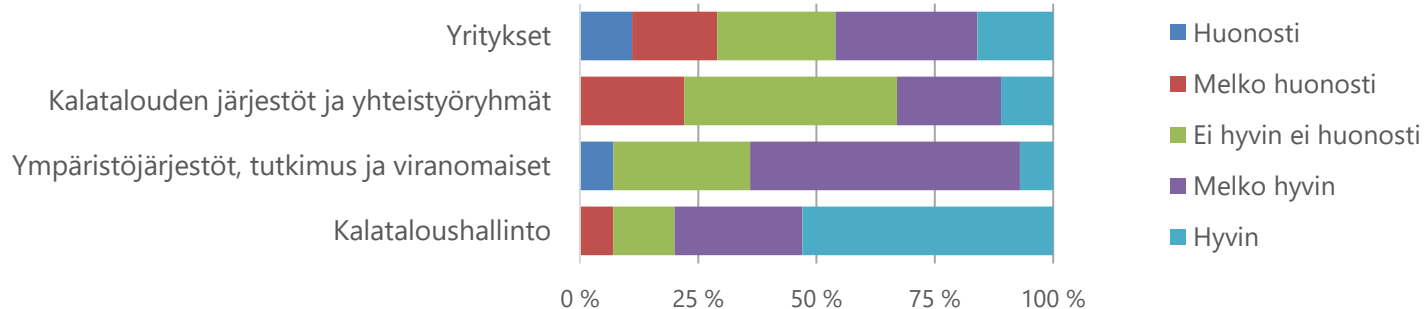
Palvelun tehokkuuteen ollaan oltu tyytyväisiä

Hallinto on toiminut asiakaslähtöisesti

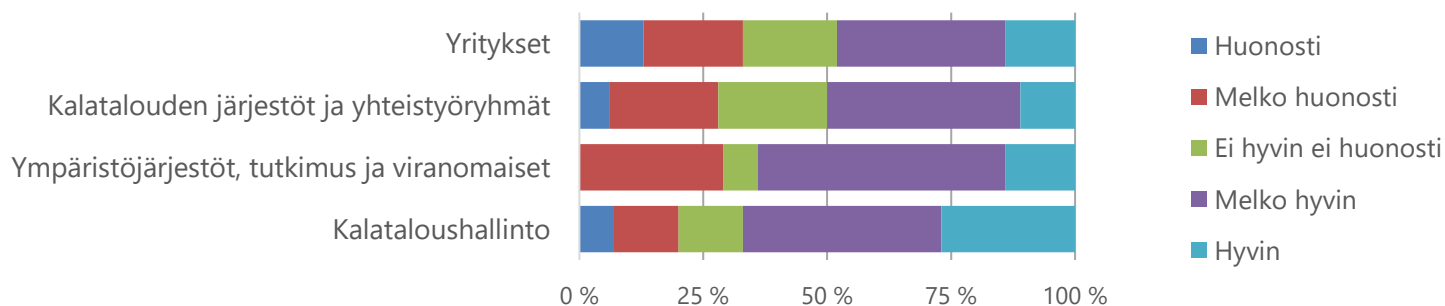
Riittävien hakuohjeiden tarjoaminen

Tavoitettavuuden varmistaminen hakemusprosessissa

Sähköisen asiointin helpottaminen

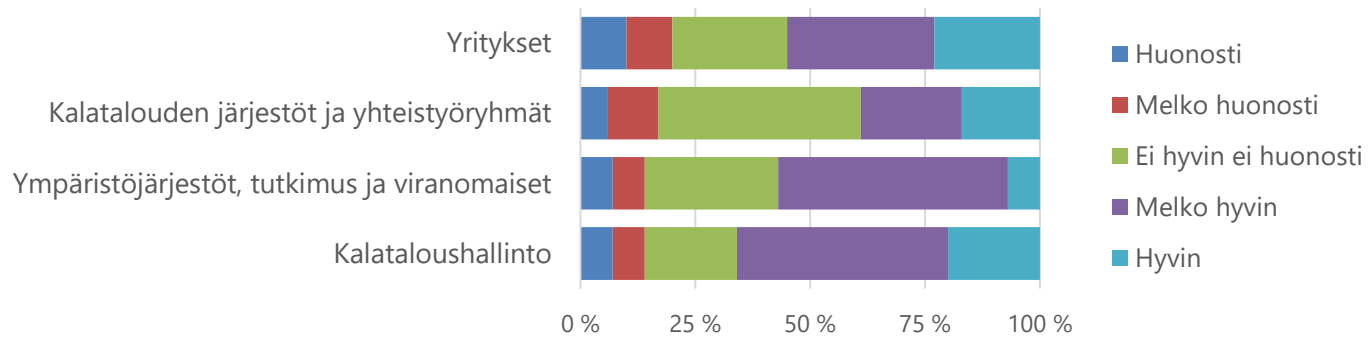
Hallinnon asiakaslähtöisyyttä arvioitiin kolmen tekijän perusteella: riittävien hakuohjeiden tarjoaminen, tavoitettavuus hakemusprosessissa, sähköisen asiointin helpottaminen

Hallinnon toimintaan on oltu tyytyväisiä. Yritysten ja sidosryhmien mielestä hallinto on toiminut asiakaslähtöisesti. Lähes puolet yrityksistä oli sitä mieltä, että se on tarjonnut riittävästi ohjeita ja ollut tarvittaessa tavoitettavissa.

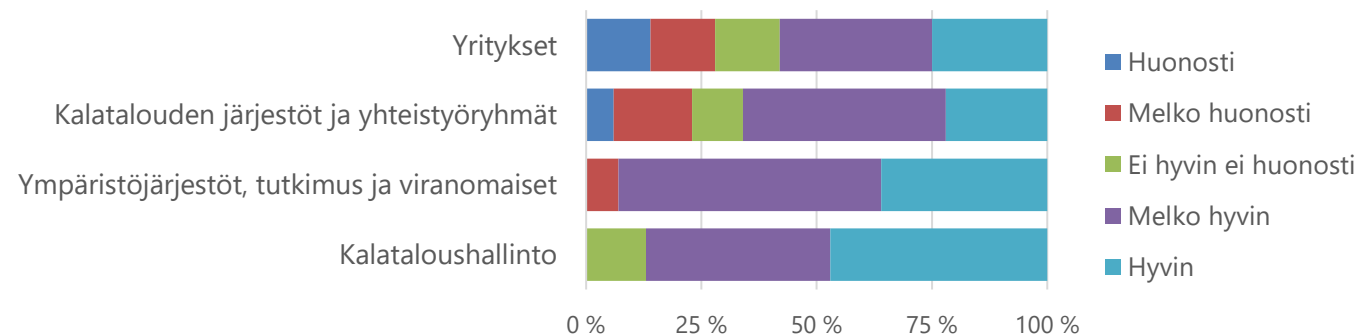
Myös kalataloushallinnon mielestä se on onnistunut huomioimaan asiakkaiden tarpeet.

Hallinto on monilta osin toiminut tehokkaasti

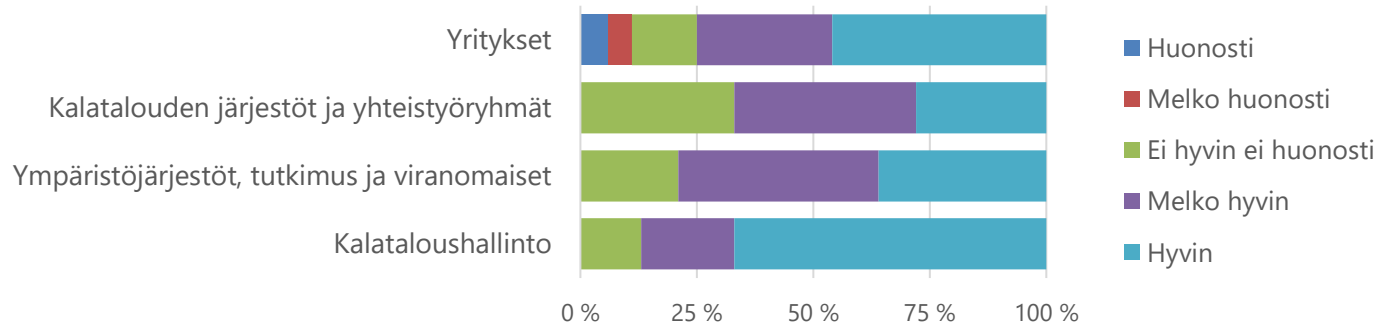
Apu hakemuksen virheiden korjaamisessa

Rahoituspäätösten käsittelyaikojen pitävyys

Maksatusten toimeenpano

Hallinnon tehokkuus arvioitiin kolmen tekijän perusteella: virheiden korjaamisapu, käsittelyaikojen pitävyys, maksatusten toimeenpano.

Hallinnon toimintaan on oltu tyytyväisiä. Yritysten ja sidosryhmien mielestä hallinto on toiminut asiakaslähtöisesti. Lähes puolet yrityksistä oli sitä mieltä, että se on tarjonnut riittävästi ohjeita ja ollut tarvittaessa tavoitettavissa.

Myös kalataloushallinnon mielestä palvelu on ollut tehokasta.

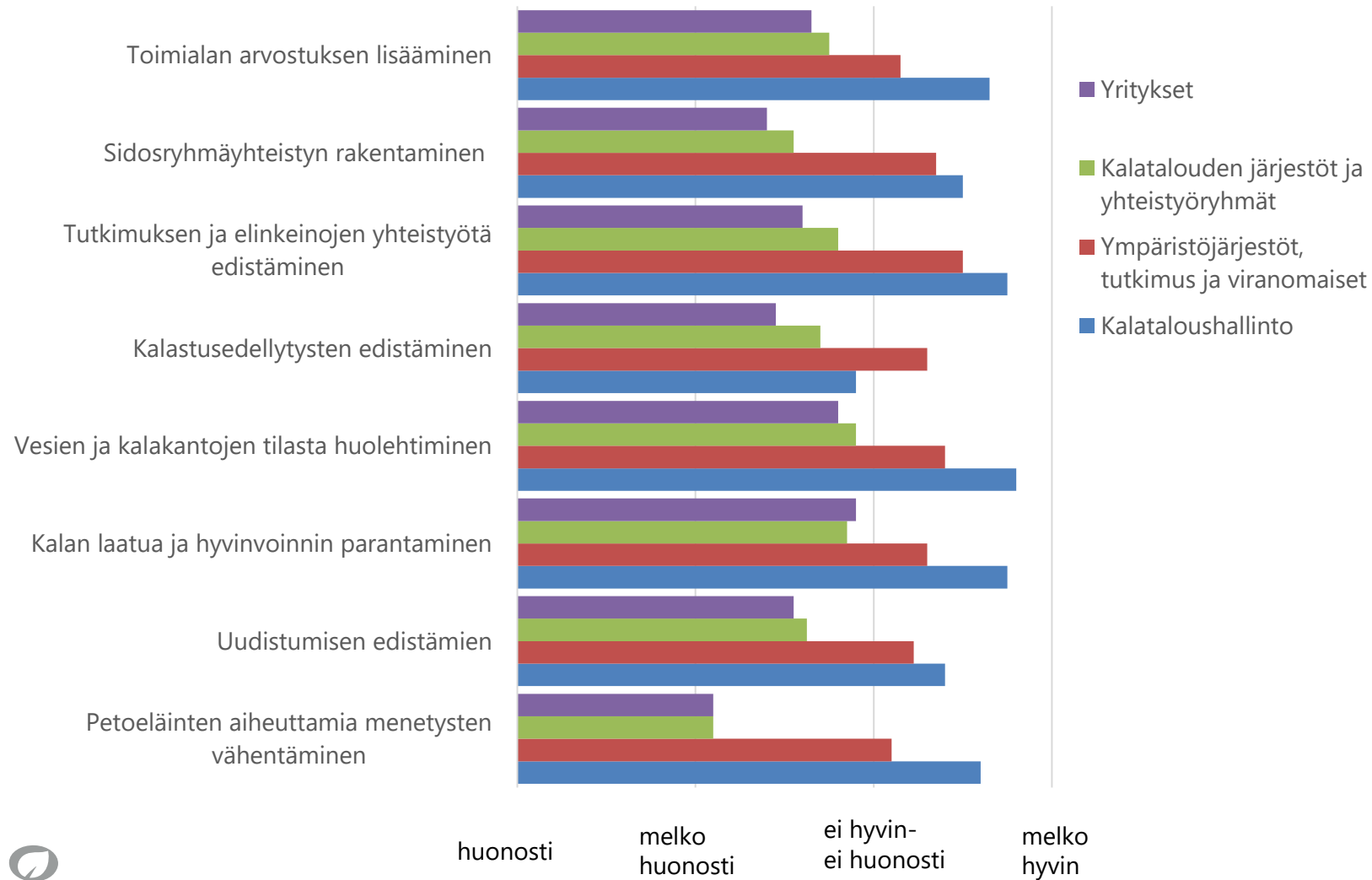
Palvelun tehokkuuteen on oltu tyytyväisiä

- Monen mielestä hallinto on toiminut asiakaslähtöisesti ja tehokkaasi.
- Usean mielestä hallinto on tarjonnut riittävästi ohjeita ja ollut tarvittaessa tavoitettavissa. Mutta osa yrityksistä katsoi, ettei hakuohjeisiin eikä sähköiseen palveluun tarjottu riittävästi apua
- Rahoituspäätösten käsittelyaikoihin ja maksatusten toimeenpanoon ollaan oltu tyytyväisiä.
- Myös kalataloushallinnon itsensä mielestä palvelu on ollut asiakaslähtöistä ja tehokasta.

Ohjelman tavoitteiden toteutumisen arviointi

Ohjelman tavoitteiden toteutumisen arviointi vielä vaikeaa

Yritysten ja kalatalousalan järjestöjen mielestä ohjelman tavoitteet ovat vielä melko huonosti toteutuneet. Heikoimmin on pystytty vähentämään petoeläinten aiheuttamia menetyksiä.

Myös kalataloushallinnon mielestä tavoitteet ovat monelta osin toteutumatta. Kaikkein heikoimmin hallinnon mielestä on pystytty toimimaan kalastusedellytysten edistämiseksi.

Toimialan arvostus on joidenkin yrittäjien mielestä kohentunut

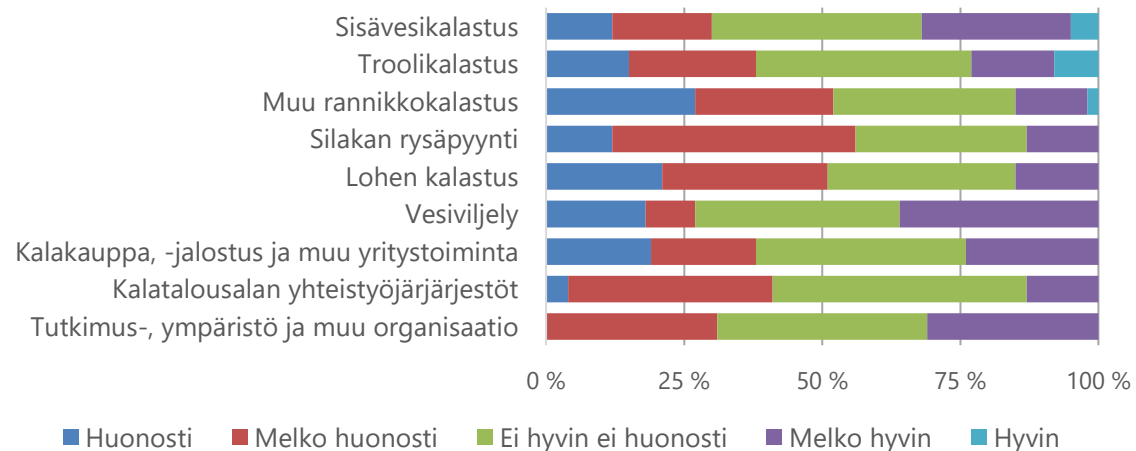
Edistämään yhteiskunnallista keskustelua

Useimpien rannikkokalastajien mielestä yhteiskunnallista keskustelua ei ole pystytty riittävästi edistämään.

Kalastajia positiivisemmin tilanteen näkee vesiviljely ja kauppa.

Parantamaan Kalatalouteen liittyviä mielikuvia

Vesiviljelyn ja sisävesikalastuksen mielestä mielikuvaa on onnistuttu jonkin verran parantamaan.

Rannikkokalastajat tarkastelivat tilannetta kriittisemmin.

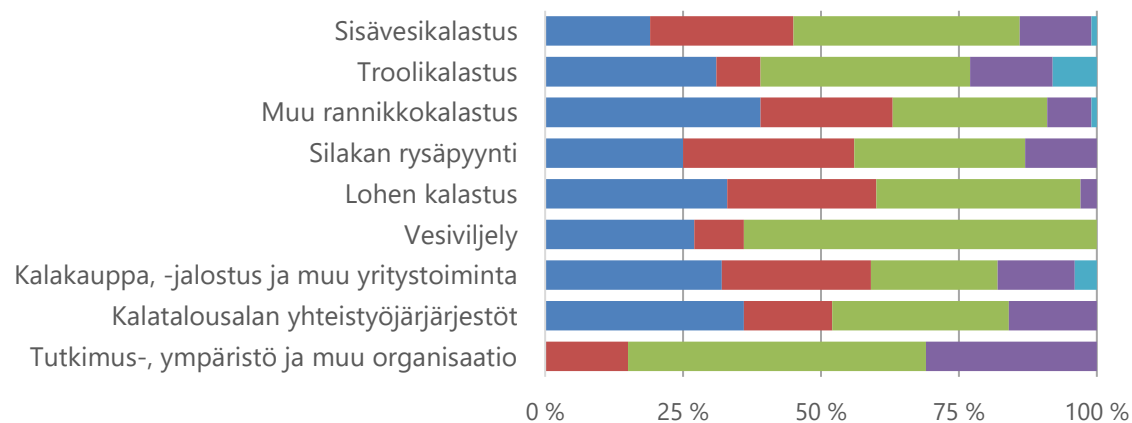
Yhteistyö on osittain parantunut

Rakentamaan elinkeinon ja sidosryhmine yhteistyötä

Tutkimus- ja ympäristöorganisaatioiden mielestä elinkeinon ja sidosryhmien yhteistyö on edistynyt melko hyvin. Monen kalatalousalan yrityksen mukaan yhteistyön rakentamisen edistymistä ei osata arvioida tai se on edistynyt heikosti.

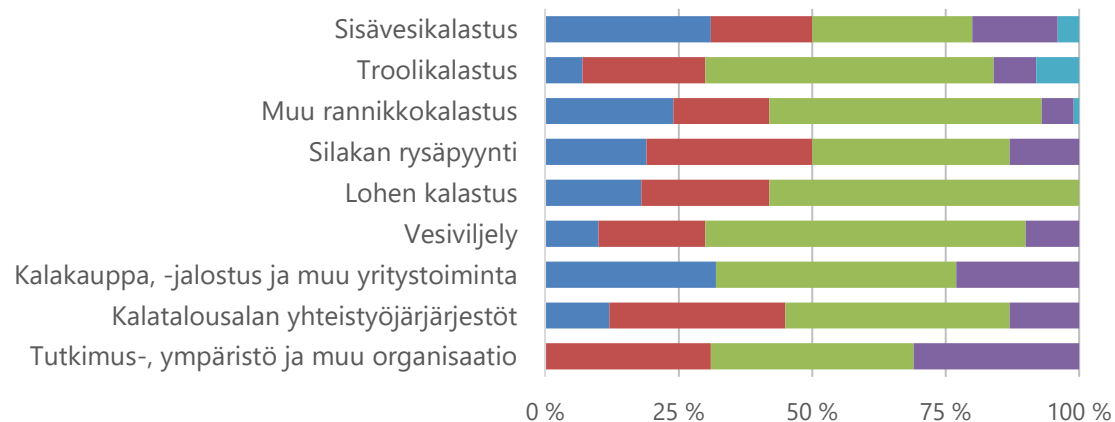
Ratkaisemaan kalatalouselinkeinoiniin liittyviä ristiriitoja

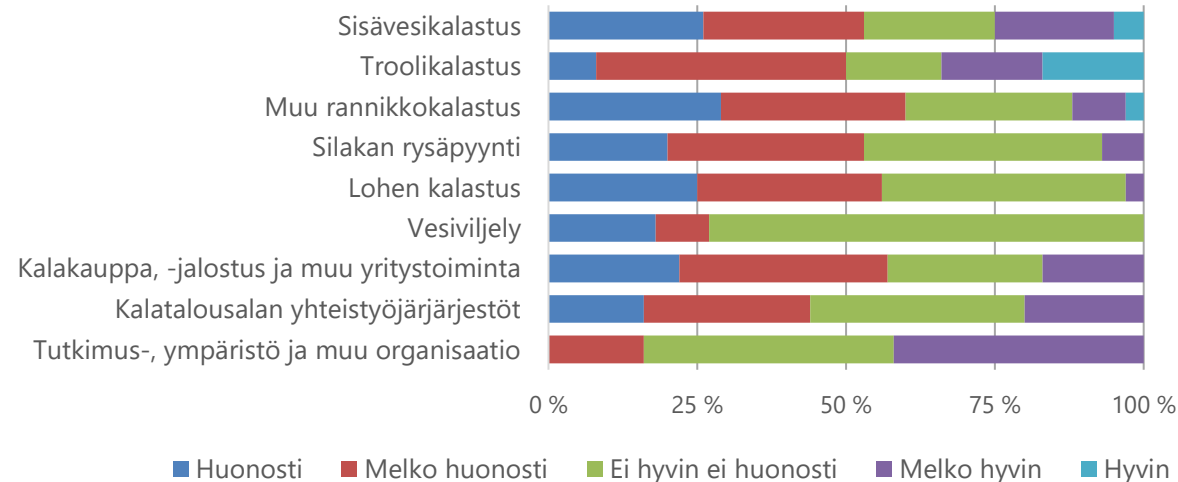
Suurin osa kalatalousalan yrityksistä ja alan yhteistyöjärjestöistä katsoivat, että alan ristiriitoja ei ole onnistu ratkaisemaan. Troolikalastajat ja vesiviljely eivät olleet yhtä kriittisiä kuin muut yrittäjäryhmät.

Elinkeinojen edellytyksiä on vain osittain onnistuttu edistämään

Edistämään kalavesien saatavuutta

Edistämään kotimaisen kalan kysyntää

Edistämään Suomen kalatalouden huomioimista EU:ssa

Monen sisävesikalastajan mielestä kalavesien saatavuutta ei ole riittävästi edistetty.

Osa troolikalastajista on ollut tyytymätön EU-asioiden hoitoon. Osa katsoi, että Suomi on onnistunut melko hyvin EU:ssa.

Kalakantoja tai vesistöjä edistäviä tavoitteita ei pystytty arvioimaan

Huolehtimaan kalakantojen hyvästä tilasta

Monet eivät osanneet vielä arvioida, ovatko tavoitteet vesiympäristön tai kalakantojen tilasta edistyneet.

Rannikkokalastajat olivat muita kriittisempiä, monen mielestä kalakantojen hyvästä tilasta ei ole huolehdittu riittävästi.

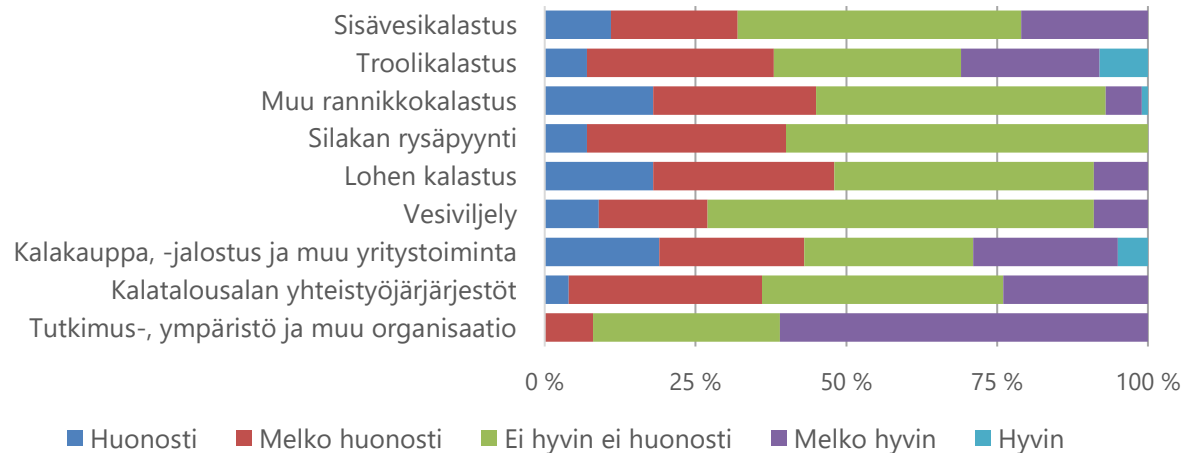
Huolehtimaan vesiympäristön suojelusta

Monen tutkimus- ja muiden organisaatioiden mielestä vesiympäristön suojelusta on huolehdittu melko hyvin

Monet kalastajat pitivät kalataloutta palvelevan tutkimustiedon soveltamista riittämättömänä

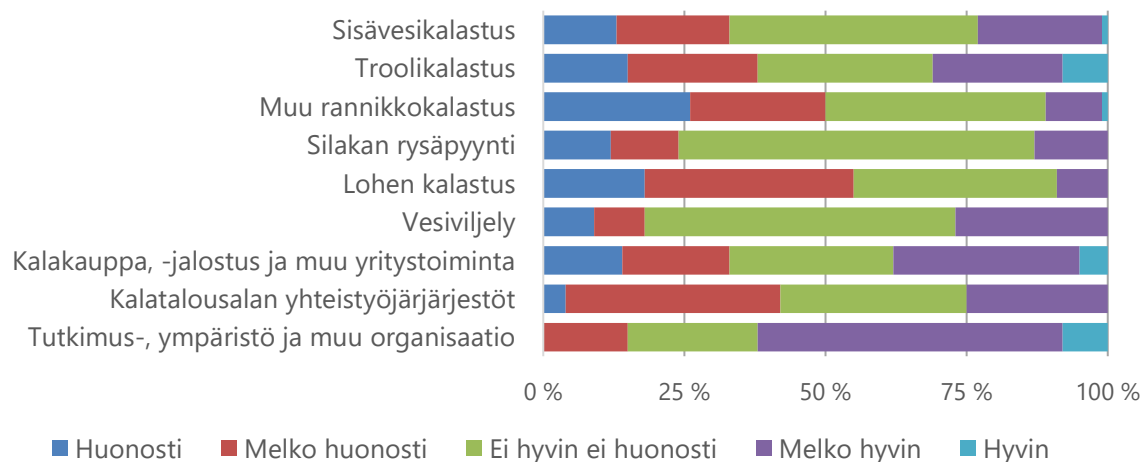
Soveltamaan kalataloutta palvelevaa tutkimustietoa

Tutkimuksen ja elinkeinojen yhteistyössä on edistytty, mutta rannikko- ja lohi kalastajien mielestä se on vielä riittämätöntä.

Vesiviljely ja silakan rysäkalastajat eivät arvioineet yhtä kriittisesti tutkimusyhteistyön edistymistä.

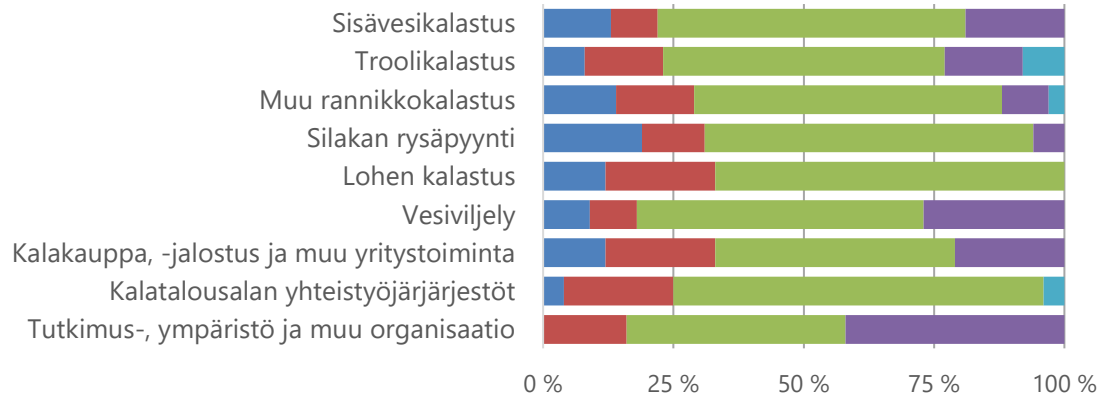
Edistämään tutkimuksen ja elinkeinojen yhteistyötä

Monen tutkimus- ja ympäristöorganisaatioiden mielestä tutkimusyhteistyössä on onnistuttu melko hyvin

Kalan laadun tai hyvinvoinnin edistymistä ei pystytty arvioimaan

Parantamaan kalojen terveyttä ja hyvinvointia

Monet eivät osanneet vielä arvioida, onko kalojen hyvinvointia onnistuttu edistämään.

Myös kalan laadun parantamisen edistymistä ei osattu arvioida.

Silakan kalastajat arvioivat laadun parantamisen edistyneen muita kalastajaryhmiä paremmin.

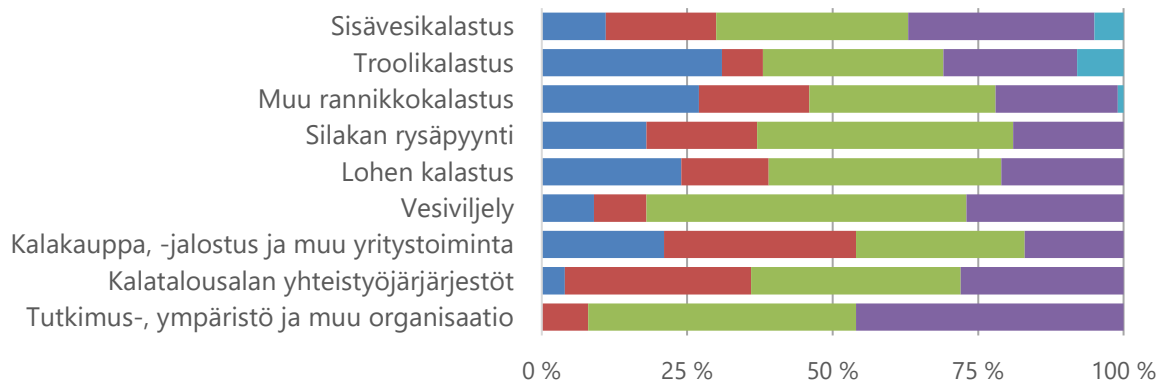
parantamaan kalan laatua

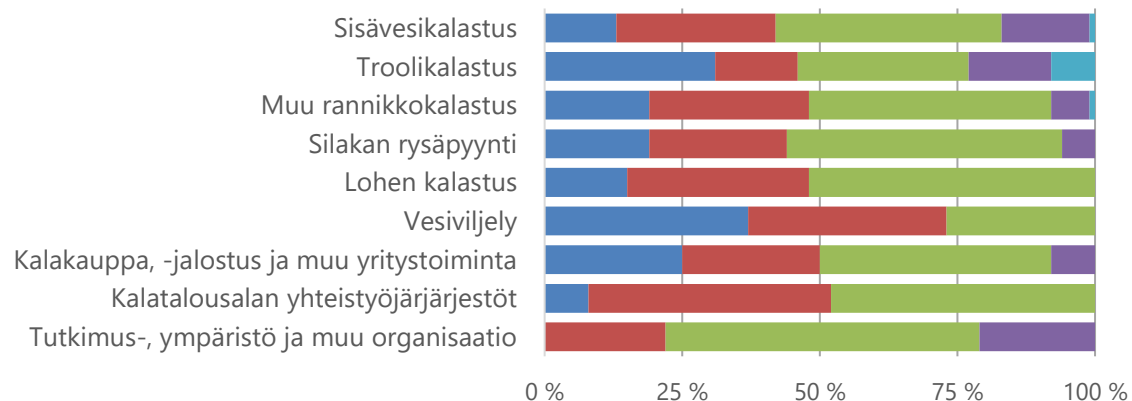
■ Huonosti ■ Melko huonosti ■ Ei hyvin ei huonosti ■ Melko hyvin ■ Hyvin

Uudistumiselle asetettuja tavoitteita ei ole saavutettu

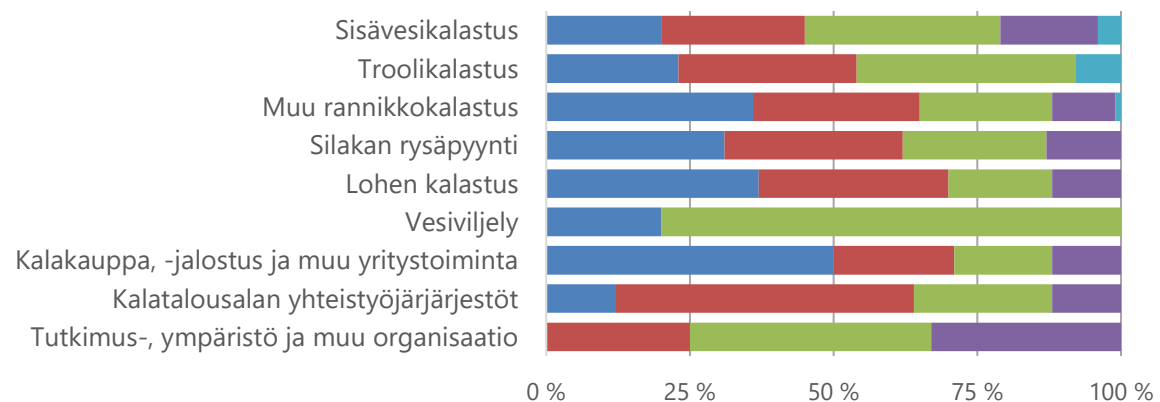
Luomaan edellytyksiä yritystoiminnan kehittymiselle

Edistämään ammattitaitoisten työntekijöiden koulutusta ja saatavuutta

Mahdollistamaan uusien kalastajien alalle tuloa

■ Huonosti ■ Melko huonosti ■ Ei hyvin ei huonosti ■ Melko hyvin ■ Hyvin

Alan uudistumista on onnistuttu jossain määrin edistämään. Mutta uusien kalastajien alalle tuloa tai ammattitaitoisten työntekijöiden saatavuutta ja koulutusta ei ole onnistuttu edistämään.

Petoeläinten aiheuttamiin menetyksiin ei ole löydetty ratkaisua

Vähentämään petoeläinten aiheuttamia menetyksiä

Monien kalatalousalan yritysten mielestä petoeläinten aiheuttamia menetyksiä ei ole onnistuttu vähentämään.

Vain muutamien sisävesikalastajien ja troolikalastajien mielestä vahinkoja on pystytty vähentämään.

Tutkimus-, ja muiden organisaatioiden mielestä menetyksiä on jonkin verran pystytty vähentämään.

Ohjelman toimeenpano etenee, mutta sen tuloksia on vielä vaikea arvioida

EMKVR-ohjelma käynnistyi keväällä 2022 ja ohjelman tavoitteiden edistymistä on tässä vaiheessa vaikea arvioida.

- Yritysten ja järjestöjen mielestä ohjelman tavoitteet ovat vielä melko heikosti toteutuneet. Heikoimmin on onnistuttu pureutumaan petoeläinten aiheuttamiin ongelmiin.
- Myös kalataloushallinnon mielestä tavoitteet ovat monelta osin toteutumatta. Kaikkein heikoimmin hallinnon mielestä on pystytty toimimaan kalastusedellytysten edistämiseksi.

Arviointitulokset eivät kuvaa vain uuden EMKVR-ohjelman tavoitteiden edistymistä. Osa vastaajista on todennäköisesti arvioinut kalataloushallinnon pitkän ajanjakson toimintaa, sillä EMKVR-ohjelman tavoitteet ovat osittain samoja kuin edellisissä EU:n Meri- ja kalatalousrahastoissa. Tuloksissa tulee myös esiin eri yrittäjäryhmien ja organisaatioiden näkemuserot ohjelmien toimenpiteiden vaikuttavuudesta.

Näkemykset toimintaympäristön muutoksista ja hallinnon toimista

Rannikkokalastajien näkemyksiä toimintaympäristön muutoksista ja hallinnon toimista

1/2

Hallinto ei ole monista toimintaympäristön muutoksista huolimatta reagoinut riittävästi

Hallinnon syytä panostaa ennakointiin ja keskusteltava elinkeinon kanssa.

Poliittinen ilmapiiri on jo pitkään ollut kalastusvastaista.

Fisk övervakningen helt överdimensionerad.

Kalavesien saatavuutta syytä edelleen parantaa. Kalastuslaki huomioitava nykyistä tarkemmin.

Rannikkokalastus on kriisissä markkinatilanteen ja kalakantojen tilan takia. Hallinnon reagointi riittämätöntä

Alalla liikaa epävarmuustekijöitä. Tulevaisuus näyttää yhä huolestuttavammalta.

Tilanne huolestuttaa, sillä EU:n säädökset on suunniteltu isoille yrityksille.

Vuokrattavia kalavesi lisää myös ruotsinkielisille alueille

Verkon silmäkoko nostettiin liian nopeasti 45 milliin.

Rannikkokalastajien näkemyksiä toimintaympäristön muutoksista ja hallinnon toimista

2/2

Vastakkainasettelu kaupallistenkalastajien ja vapaa-ajan kalastajien välillä on lisääntynyt.

Pienimuotoinen rannikkokalastus pitää tukea riittävästi. Erilaisilla tukimuodoilla valtava merkitys!

Aloittaville kalastajille tarjottava neuvoja, ohjeita ja tukea.

Kiintiöiden laskun takia troolikalastajat menettäneet paljon tuloja. Toiminnan jatkuvuus edellyttää rahallista tukea.

Rysäkalastajien silakkakiintiöt ryöstetään nykyisiltä käyttöoikeuden haltijoilta.

Kiintiöt niin pienet, että joillain kalastajilla ei ole enää toimintaedellytyksiä.

Hyljekarkottimien sijaa palkattava metsästäjiä

Varför finns det fortfarande sälskyddsområden?

Hylkeiden ja Merimetsojen vahingot lisääntyvät. Kalastajat jätetty ilman korvauksia, vaikka merimetsot tyhjentäneet kalavesiä.

Sisävesikalastajien näkemyksiä toimintaympäristön muutoksista ja hallinnon toimista

1/2

Kalatalouden toimintaympäristössä on tapahtunut merkittäviä muutoksia ja hallinto on reagoanut niihin riittävästi.

Kalastus ei ole toipunut toimintaympäristön kriiseistä

De minimis-tuki korotettava 100 000 euroon.

Suomalaisen kalan vientimahdollisuuksiin panostettava, sillä kalasta ei makseta kotimaan markkinoilla riittävästi

Sisävesien kalastusolosuhteita ei tunneta, panostukset uusien kalastajien saamiseksi jääneet riittämättömiksi.

Kuluttajien ostovoima on heikentynyt, mikä heijastuu järvikalan kysyntään.

Ammattikalastajien kalastuslupien saatavuutta on syytä edistää. Jos vesistö on käyttö- ja hoitosuunnitelmien mukaan soveltuu kaupalliseen kalastukseen, olisi osakaskuntien myönnettävä kalastuslupia.

Osakaskuntien yhdistyminen ja lupapolitiikan helpottuminen on tuonut sisävesille positiivista kehitystä.

Sisävesikalastajien näkemyksiä toimintaympäristön muutoksista ja hallinnon toimista

2/2

Kalastuselinkeinoon on aiempaa monitahoisempaa, pelkään kalastukseen perustuvien ammatinharjoittajien määrä laskee. Myös investointitukia on syytä laajentaa.

Pohjoisimmassa Suomessa Ilmastomuutoksen vaikutukset kalakantoihin ovat ilmeisiä

Harmaatalous lisääntynyt. Se vaikeuttaa ammattikalastusta: osakaskunnat haluttomia myymään lupia, kontrolloimaton pyynti heikentää kalakantoja.

Tarvitaan poliittisia päätöksiä jo huoltovarmuuden varmistamiseksi.

Kalatalouden edunvalvonta on laiminlyöty.

Aktivaattorit hoitaa työnsä hyvin.

Vesistöihin kohdistuu rakentamisesta, kaivostoiminnasta ja muusta maankäytöstä monia uhkia.

Julkiset keittiöt ovat vähentäneet kotimaisen kalan käyttöä, mikä on ristiriidassa kotimaisen kalan edistämishjelman kanssa.

Kentän asiantuntijoita ei enää kuunnella tai valita ohjausryhmiin.

Kalakaupan –jalostuksen ja vesiviljelyn näkemyksiä toimintaympäristön muutoksista ja hallinnon toimista

Aloittaville merimuikun kalastajille oma silakkakiintiö. Ilman kiintiötä ei voi kalastaa.

Inga positiva saker som skulle gynna att nya unga sku kunna existera som fiskare och fiskeförädlare. Byråkratin har kommit i fokus.

Hallinto ei reagoi riittävästi hyljeongelmaan

Kiertovesilaitoksien yleistymisen takia tukien kokonaistarve on kasvanut. EMKVR-rahasto ei ole riittävän suuri, minkä takia etsittävä toimintatapoja isojen hankkeiden tukemiseen.

Uuden ohjelmakauden heikko aloitus on vaikeuttanut yritysten kasvua ja investointeja.

Alalle ei koulutauduta riittävästi

Kalatalousalan yhteistyöjärjestöjen näkemyksiä toimintaympäristön muutoksista ja hallinnon toimista

Kalatalous on murroksessa, mutta hallinto nojaa päätökset hitaasti tuloksia tuottavaan tutkimukseen.

Silakan- ja lohenkalastusta koskevien komission äkilliset tiukennukset ja kansallisen hallinnon ansiokkaat torjuntavoitot. Tenon lohikantojen heikkeneminen ja hallinnon vahvin mahdollinen reagointi.

Kalastuskieltoihin kaivataan alueellisia lievennyksiä. Yhteisaluelain uudistusta ja vanhentuneiden pykälien korjausta odotetaan.

Situationen för fiskernäringen exceptionellt dålig år 2024 och tillsvidare finns inte lösningar för det.

Merikalastuksen ja markkinoiden toimintaympäristö on jatkuvassa muutoksessa. Hallinto on reagoinut hitaasti.

Kalatalous tarvitsee kansallisiin tarpeisiin ja tavoitteisiin perustuvan strategian.

Kalatalousalueiden kustannukset nousevat, mutta lakisääteisten tehtävien hoitamiseen varattu raha laskee.

Harmaahyljevahingot lisääntyvät. Milloin kalataloushallinto haastaa suojelijoiden tavoitteita?

Verksamhetsmiljön ändras drastiskt i år pga av att fiskeriförvaltningen infört strängare regleringar i sikfisket. Men man har misslyckats att reagera tillräckligt på de växande sälstammarna och dess inverkan på sikbeståndet.

Tutkimuksen-, ympäristön- ja muiden organisaatioiden näkemyksiä toimintaympäristön muutoksista ja hallinnon toimista

Verksamhetsmiljön för fiskerinäringen är under stor förändring. Viktiga faktorer är: utbyggnad av havsvindkraft i en skala som det är omöjligt att förutse konsekvenserna av och gröna investeringar

Kustfisket kräver en stor strukturomvandling med investeringar och nya värdekedjor om det skall överleva. Orsaken är de överstora populationerna av säl och skarv, samt pågående förändringar i havsmiljön, klimatförändring, förändring av salinitet. Strukturomvandlingen inom fisket kräver nya investeringar, utveckling av fiskredskap och metoder, nya värdekedjor och produktutveckling, ny lokal förädling.

Yrkesfiskets status i samhället måste höjas. Interaktionen mellan fiskare och lokala beslutsfattare och konsumenter måste förbättras.

Offentlig debatt om fiske som ger en allmänt negativ bild av fisk som livsmedel.

Lisätiedot

kaija.saarni@luke.fi

